

Kulturministeriet

Sendt pr. e-mail: map@kum.dk; ntv@kum.dk

Akademikerne høringsvar vedrørende forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv og forordning vedr. implementering af Marrakesh-traktaten

Den 4. november 2016
Sag.nr. S-2016-741
Dok.nr.
MR/HFA

På vegne af Akademikerne skal Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde (UBVA) henvise til Samrådet for Ophavsrets høringsvar, som UBVA fuldt ud kan tilslutte sig. Herudover vil UBVA særligt bemærke følgende:

AKADEMIKERNE
THE DANISH CONFEDERATION
OF PROFESSIONAL ASSOCIATIONS

Forlaget forholder sig i utilstrækkelig grad til problemstillinger indenfor akademisk publicering og er uden oplagt og nødvendig synkronisering med mål for den offentlige politik i forbindelse med forskning, således som disse kommer til udtryk i EU kommissionens Horizon 2020 program. Her formuleres det, bl.a. at publicerede forskningsresultater, der er resultatet af offentlig finansieret forskning - uden merbetaling - skal gøres frit tilgængeligt for offentligheden senest 6 måneder efter publicering (12 måneder hvad angår humaniora og socialvidenskaberne). Både den gyldne og grøn rute til Open Access kan anvendes.

Nørre Voldgade 29, 3. sal
DK - 1358
København K.

T +45 3369 4040
E ac@ac.dk
W www.ac.dk

Markedstilstanden er, at forlag favoriserer den gyldne rute til OA, baseret på betalt publicering og samtidig forringer forskernes og forskningsinstitutionernes mulighed for at gøre brug af den grønne vej til OA. I deres OA politikker forlænger tidsskrifterne i stigende omfang karenstidspæriderne for hvor længe en forsker skal vente, før en han eller hun kan gøre en selvarkiveret kopi af den publicerede forskningsartikel frit tilgængelig.

Både Tyskland, Holland og senest også Frankrig har imødekommet denne udvikling ved indenfor de sidste 3 år at have indført undtagelser i den nationale ophavsretslov. I alle 3 lande tilkendes akademiske forfattere ret til at selvarkivere deres forskningsartikler og stille disse frit til rådighed, som middel til at indfri målet om fri adgang til offentlig finansieret forskning og som modvægt til de betingelser forlagene stiller i de tilbudte forfatteraftaler.

Muligheden for indførelse af en sådan undtagelse for europæiske akademikere forfattere til videnskabelige tidsskriftsartikler bør på denne baggrund undersøges nærmere.

Hvad angår forslaget art. 3, stk. 3 vedrørende tekst og dataminering, skal det fremhæves at tekst- og data minering er en undtagelse, der i vid udstrækning kræver rettighedshaverens aktive medvirken for at kunne udnyttes, da forlag ofte har tekniske foranstaltninger på plads med henblik på til kunne blokere for systematisk download af større tekstmængder. Det vil være hensigtsmæssigt at der udarbejdes retningslinjer for hvornår T&D altid skal kunne udøves, uden rettighedsholderens aktive medvirken. Forskningsinstitutioner, der forud varsler planlagte TDM aktiviteter, bør således kunne gennemføre disse uden risiko for blokering.

Vi er meget tilfredse med direktivforslagets art. 5 og 7 om kulturarvsinstitutionerne. Disse forslag er fornuftige og afbalancerede: På den ene side skal kulturarven kunne bevares for eftertiden, på den anden side skal offentlig brug klareres gennem kollektive aftaler med aftalelicens, som sikre smidig håndtering af rettighederne og samtidig rimeligt vederlag til bl.a. de akademiske forfattere.

Til gengæld er vi meget bekymrede over forslaget til art. 4 om undervisning. Vi mener, at den obligatoriske undtagelse fra ophavsretten vedrørende brug af beskyttede værker i undervisningen er problematisk, fordi den reelt risikerer at underminere aftalelicensmodellen. I stedet bør området som hidtil reguleres af frivillige og fleksible aftaler, herunder aftalelicens., hvilket også er det, som et enigt Folketinget har bakket op om. Uddannelsesinstitutioner har i dag vid adgang til at bruge kreativt indhold fra hele verden i undervisningen både analogt og digitalt, gennem individuelle licenser og via kollektive aftaler med de ophavsretlige organisationer, hvilket giver undervisningsområdet den fornødne dynamik og fleksibilitet. Aftaler giver i modsætning til en undtagelsesregel undervisningsinstitutionerne mulighed for løbende at tilpasse sig den teknologiske virkelighed. Aftalelicensmodellen er således bedre end stive fribrugsregler.

Erfaringen er, at vi i Danmark, hvor vi har valgt at fokusere på aftaleleven, har nogle af verdens mest fleksible modeller. Skabelse af nye og tidssvarende læremidler, der kan bidrage til at løfte børn og unge ind i fremtiden, må være en afgørende målsætning i samfundet. Denne målsætning bliver gennemhullet af en undtagelsesregel uden betaling på markedsvilkår, fordi der så ikke kommer tilstrækkeligt mange penge tilbage i kredsløbet til at frembringe nye læremidler. Dette kredsløb med betaling, som sender vederlag direkte til bl.a. de akademiske forfattere, fungerer og må ikke ødelægges. En fribrugsregel vil få ganske alvorlige konsekvenser for bl.a. akademiske forfattere, der vil miste en vigtig del af deres økonomiske fundament i form af vederlag gennem aftalelicensen på undervisningsområdet.

Vi er bekymrede over perspektiverne i den "legal fiction", der foreslås i stk. 3, hvor en brug anses at finde sted der, hvor undervisningsinstitutionen ligger, selv om brugeren (underviseren eller den studerende) befinder sig et andet sted. Navnlige er vi nervøse over den glidebaneeffekt, som denne bestemmelse om oprindelseslandet kan få. Afgivelser fra udgangspunktet om modtagelandet bør kun ske i ekstraordinære tilfæl-

de. Derfor bør bestemmelsen som minimum ledsages af en præambelbetragtning gående ud på, at en tilsvarende legal fiction ikke kan eller vil blive brugt i relation til andre onlineudnyttelser, hvor der ikke er en tilsvarende tilknytning mellem brugeren og en undervisningsinstitution i et andet land.

Side 3 af 4

Det skal være obligatorisk at give licensmulighed forrang for ophavsretsundtagelsen. Det bør i den forbindelse præciseres, at licenseringsmuligheden har forrang, selv om der i den kollektive forvaltningsorganisations licenseringsbetingelser er visse begrænsninger, såsom at kun en del af et litterært værk må kopieres. Den generelle formulering af, hvilket materiale der omfattes, herunder at undtagelsen alene gælder i det omfang, det er nødvendigt, giver alligevel ikke nogen retssikkerhed for undervisningsinstitutionerne; også af den grund bør aftaleløsninger foretrækkes.

Hvis bestemmelsen opretholdes, skal det i alle medlemsstater være obligatorisk, at rettighedshaverne skal have et rimeligt vederlag for udnyttelsen. Uden vederlæggelse for brug af beskyttet materiale i undervisningen vil mange danske ophavsmænd, udøvende kunstnere, producenter og forlæggere miste betydelige indtægter, hvilket vil gøre det vanskeligere at skabe nyt, originalt dansk kvalitetsindhold til bl.a. undervisningsinstitutionerne.

Under alle omstændigheder skal bestemmelsens anvendelsesområde ikke udvides ud over udtrykket anskueliggørelse i forbindelse med undervisning ("illustration for teaching"), bl.a. i lyset af forpligtelserne efter Bernerkonventionens art. 10, stk. 2. Der er således ikke grundlag for at lade enhver form for "at understøtte, berige eller supplere undervisningen" være omfattet af udtrykket; denne formulering i betragtning 16 skal derfor udgå. Det er også alt for vidtgående, hvis art. 4 vil kunne bruges til fx at kopiere og distribuere en hel e-bog.

Art. 14-16 om kontrakter og rimeligt vederlag er vi meget positive overfor. Det er betydeligt bedre end forventet. Men der er selvfølgelig plads til forbedringer.

Vedr. art. 14 er det således utilfredsstillende, at forslaget's ordlyd aktivt ekskluderer rettighedshavere der udsteder en licens eller overdrager rettigheder uden modtagelse af vederlag. Disse rettighedshavere, oftest akademiske forfattere til videnskabelige forskningsartikler er, qua det akademiske meritssystem's krav om publicering i specifikke tidsskrifter, i den svagest tænkelige forhandlingsposition og ofte uden nogen form for indsigt i den økonomiske værdi af deres rettigheder. Forslaget forholder sig utilstrækkeligt til de særlige karakteristika der er knyttet til den akademiske publiceringssektors produktion af videnskabelige artikler. Forslaget bør indeholde løsninger for rimelige modydelser, også til de forfattere, hvis vederlagsløse overdragelse af rettigheder sikrer akademiske forlag både i og udenfor EU betydelige indtægter. Der henvises til det tidligere nævnte forslag om indførelse af en undtagelse for selvarkivering af forskningsartikler.

Forslaget i art. 15 er ganske tæt på den tyske "bestseller"-klausul, men der bør også kunne kræves supplerende vederlag, når det gælder en efterfølgende udvikling i værdien af de overførte rettigheder; en sådan formulering ville betyde, at forfattere også kan kræve ekstra vederlag på grund af en forøget rettighedsværdi, uanset om producenten har været i stand til at opnå ekstra indtægter.

Hvad angår forordningsforslaget om broadcasteres online-tjenester vil UBVA gerne udtrykke en almen bekymring. Det skyldes, at forslaget risikerer at underminere velfungerende kollektive ordninger om retransmission og tilknyttede digitale tjenester, som forvaltes af Copydan. Anvendelsen af et oprindelseslandsprincip på onlineområdet er urimeligt, forkert og i strid med Bernerkonventionen, jf. dennes art. 5, stk. 2, som EU-institutionerne og medlemsstaterne er juridisk bundet af. Vi kan også henvise til den såkaldte Rom II-forordning om lovvalg uden for kontrakt, som de fleste EU-lande (dog ikke Danmark) er bundet af.

Det reelle kommercielle marked, der skal licenseres på, er derfor dér, hvor internetbrugeren befinder sig. At modtagelandsprincippet gælder på ophavsretsområdet fremgår bl.a. modsætningsvis af e-handelsdirektivet. Et oprindelseslandsprincip ("country of origin") harmonerer heller ikke med EU-Domstolens praksis de senere år, hvor lovvalg og værneting ikke begrænses til oprindelseslandet, men til de lande, hvor der er en effekt af en onlinetransmission.

For så vidt angår forslag om implementering af Marrakech-traktaten om syns- og læsehandicappede henvises til fælles høringssvar med Danske Forlag, Dansk Forfatterforening og Danske skønlitterære Forfattere.

Med venlig hilsen

Morten Rosenmeier
Professor, formand for UBVA

Hørings svar fra Copydan AV-foreningerne

Til Kulturministeriet

København, den 4. november 2016

Høring over Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ophavsret på det digitale indre marked

Med henvisning til Kulturministeriets høringsbrev af 6. oktober 2016 vedrørende forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ophavsret på det digitale indre marked ("Forslaget") fremsendes hermed bemærkninger fra Copydan AV-foreningerne.

Indledende bemærkninger

Copydan AV-foreningerne er positive over Forslagets identificering af specifikke problemstillinger, der ønskes løst, frem for tidligere angivelser om gennemgribende generelle ændringer og harmoniseringer på ophavsrettens område. Copydan AV-foreningerne anerkender, at der er tale om reelle problemstillinger, som man fra EU-lovgivers side har behov for at løse.

Det er i særdeleshed positivt, at der søges at gøre op med den største udfordring for den fremtidige finansiering af originalt dansk og europæisk indhold samt nationale distributionsplatforme, i form af amerikanske teknologi-giganter, der udleder astronomiske summer fra udnyttelsen af indholdet, uden at bidrage til produktionen heraf i noget væsentligt omfang.

"Legal fiction" m.m.

EU-Kommissionen valgte efter pres fra blandt andet Danmark at ekskludere ophavsret fra sit geoblocking initiativ fra maj 2016. Det bekymrer Copydan AV-foreningerne, at EU-Kommissionen med Forslaget nu af bagveje er på vej til at undergrave hensynene bag denne ekskludering. Dette ses blandt ved EU-kommissionens seneste forslag, der indebærer en "legal fiction", om i hvilket land ophavsretlige handlinger finder sted, i henhold til artikel 4 i forslaget til portabilitetsforordningen fra december 2015, artikel 2 i forslaget til onlineforordningen fra september 2016 samt Forslagets artikel 4 og artikel 8 om grænseoverskridende effekt. Copydan AV-foreningerne er ikke afvisende overfor, at denne type håndtering, såfremt den benyttes begrænset og præcist, kan bidrage til at løse visse udfordringer ved grænseoverskridende brug i mangel på andre farbare løsninger. Dette bør dog udelukkende ske efter nøje overvejelse for hver individuelle juridiske problemstilling, idet det alternativt kan blive en glidebane i retning mod, at denne særlige "legal fiction" bliver en hovedregel fremfor en klar undtagelse forbeholdt helt særlige tilfælde. Konsekvenserne af benyttelse af denne type retsinstrument kan i mange situationer være helt uforholdsmæssig i forhold til de mindre væsentlige hensyn, der ligger bag. Copydan AV foreningerne kan tilslutte sig EU-Parlamentets rapportør for Retsudvalget Jean-Marie Cavadas udtalelser i sin rapport om portabilitetsforordningen¹, hvor der foreslås en betragtning 29a om netop dette forhold.

Den danske model på undervisningsområdet

Et af formålene med Forslaget er at facilitere brug af ophavsretligt materiale i undervisningen. Danmark har her et helt unikt system, hvor aftaleløsninger har bidraget til, at danske skoler kan

¹ 2015/0284(COD)

streamer over 30.000 tv-udsendelser fra Center for Undervisningsmidlers streamingtjeneste. Elever kan blandt andet tilgå indholdet hjemmefra ("digitale lektier"). Udsendelser kan tilgås allerede få dage efter udsendelsen i tv.

Vederlagene er hver dag med til at sikre finansiering af fremtidigt dansk kvalitetsindhold, herunder indhold der er centralt i kundskabsformidling, men som ikke har et væsentligt kommercielt marked. Der findes ikke tilsvarende i Europa, og det ville ikke være opstået såfremt der blot havde været fribrugsregler. Der er i Forslaget til dels forsøgt at tage hensyn til lande som Danmark, men det er stadig i bedste fald uklart hvilken påvirkning Forslaget vil have på den danske model.

Afgørende betydning

På baggrund af disse betænkeligheder mener Copydan AV-foreningerne, at det bør være af afgørende betydning for Danmarks støtte til Forslaget, at det gøres klart, at brugen af "legal fiction" kun vil blive benyttet restriktivt, i de tilfælde hvor dette er den eneste mulige løsning på et offentligt hensyn, og at forslaget ikke kommer til at påvirke den danske model på undervisningsområdet negativt.

"Anvendelsen af værker og andre frembringelser i digital og grænseoverskridende undervisning"

Forslagets artikel 4 (1) indeholder en forpligtelse for medlemsstaterne til at indføre en undtagelsesbestemmelse om undervisningsbrug. Af artikel 4 (2) fremgår, at der er mulighed for, at medlemsstaterne kan lade undtagelsen vige for "passende licenser". Selvom dette som udgangspunkt er positivt i forhold til tidligere rygter om tiltag uden anerkendelse af licenser, er der en række problemer i forhold til konstruktionen af artikel 4.

Det er generelt betænkeligt, at Forslagets hovedregel er fribrug uden kompensation, og at der ikke tages højde for indhold, der er produceret med henblik på undervisningsbrug. I forhold til værker, hvis primære målgruppe er undervisning, og hvor licensering til undervisning er den normale udnyttelse, er det svært at se, hvordan en ubegrænset fribrugsregel uden kompensation, skulle være forenelig med tre-trins-testen.

Europæisk Fair Use-bestemmelse?

Ordlyden af artikel 4 (1) minder i væsentligt omfang (i hvert fald i den engelske version) om Infosoc-direktivets artikel 5 (3) (a). Der er dog den store forskel, at artikel 5 (3) (a) hidtil blot har udgjort en ydre ramme for medlemsstaternes mulighed for at indføre undtagelser eller indskrænkninger, der, jf. artikel 5 (5), skulle anvendes under hensyntagen til tre-trins-testen. Idet undtagelsen gøres obligatorisk, er der ikke længere tale om en rammebestemmelse, men en materiel forpligtelse for medlemsorganisationerne til at give adgang til de omfattede handlinger. Dette stiller nogle yderligere krav til klarheden af bestemmelsen.

Hidtil har den eneste obligatoriske undtagelse i europæisk ophavsret, været artikel 5 (1) i Infosoc-direktivet om cache-kopier. Undtagelsen er implementeret i dansk ret ved ophavsretslovens § 11 a, der består af 4 klare kumulative kriterier for undtagelsens anvendelse, som er udledt direkte fra artikel 5 (1). Ses der på Forslagets artikel 4 (1), er det dog uklart hvilke ophavsretlige handlinger, der omfattes af reglen. Det fremgår blot, at dette drejer sig om "undervisningsbrug ... i det omfang det er berettiget i forhold til det ikkekommercielle formål". Bestemmelsen kommer derfor til at fremstå som en slags "Fair Use"-regel, som sådanne kendes fra blandt andet det amerikanske system. Det er flere gange tidligere blevet afvist, blandt andet af EU-Kommissionen at indføre Fair Use i EU, da reglen i USA har været uløseligt forbundet med utallige retssager gennem over 100 år. Lige netop på undervisningsområdet, er det uholdbart, at det er skolelærere og uddannelsesinstitutioner, der skal tage en standpunktsrisiko, fordi man ikke har været tilstrækkeligt klar i lovgivning. Desuden er det meget uheldigt, at rettighedshavere, der ingen interesse har i konflikter med

undervisningsinstitutioner, kan blive pressede til at skulle gå rettens vej for at få fastslået omfanget af bestemmelsen.

Forslaget sikrer ikke retssikkerhed, selvom dette er et af formålene med Forslaget. Som minimum bør det gøres klart, at medlemsstaterne ved implementeringen kan specificere, hvilke konkrete ophavsretlige handlinger, der er berettigede i forhold til undervisningsformål.

Sammenspillet med licenser

Det fremgår af artikel 4 (2), at "Medlemsstaterne kan fastsætte, at undtagelsen *vedtaget* efter stk. 1 ikke finder generel anvendelse..." (egen fremhævning). På trods af at man i Danmark har en lang aftaletradition, vil direktivet betyde, at fribrug skal være hovedreglen i dansk lov. Det fremgår, at der kan laves fravigelser, såfremt der er let adgang til passende licenser. Omfanget af fravigelsesadgang fremstår imidlertid yderst uklar.

For det første er det uklart, om det omfatter det tilfælde, hvor medlemsstaten ved implementeringen vurderer, at der er tilstrækkelige licenser til, at visse typer af værker m.m. ikke omfattes, eller betyder det, at reglen altid fylder ud, såfremt der ikke er "passende licenser". Ud fra Forslagets betragtning 17, virker det til at være det sidste, der er tilfældet, hvilket er problematisk. Dette vil betyde, at undervisningsinstitutioner mm. kan falde tilbage på undtagelsen, og vil forrykke balancen i forhold til forhandlingen af vederlag samt fjerne incitamentet til at indgå aftaler om nye udnyttelser.

Såfremt dette sammenspil ikke gøres mere klart, herunder med øje på den danske model, vil det kunne påvirke dette velfungerende system særdeles negativt.

Grænseoverskridende virkning

Copydan AV-foreningerne har forståelse for problemstillingen omkring grænseoverskridende adgang til uddannelsesinstitutioners sikre elektroniske netværk. Selvom der kan være principielle betænkeligheder ved brugen af "legal fiction", anerkendes det, at løsningen på dette helt begrænsede område kan overvejes. Det er her afgørende, at bestemmelsen kun omfatter lærere og elever med en tilknytning til en uddannelsesinstitution, der er i praksis vil være knyttet til et bestemt geografisk område. Det bør dog klart angives i direktivets betragtninger, at der er tale om et særligt tilfælde på et område med offentlige hensyn, og at dette har været en forudsætning for at benytte "legal fiction"-instrumentet.

Det er væsentligt, at adgangen forudsætter, at der stadig betales for elever, der i forbindelse med et studieophold på en anden undervisningsinstitution, har adgang til indhold i elektroniske netværk på den oprindelige institution, således at disse ikke kan fraregnes ved opgørelsen af studenterårsværk, i det omfang, at vederlaget er baseret herpå.

Mulige forbedringer

Helt overordnet bør værker, der direkte er produceret med henblik på undervisningsbrug, undtages fra bestemmelsen. Såfremt dette ikke sker, vil det fjerne det økonomiske grundlag for at skabe kvalitetsundervisningsindhold og medføre, at skoler mv. på en længere bane udelukkende vil skulle få opfyldt deres behov ved brug af indhold, der primært er fremstillet med blik for det kommercielle marked.

Derudover bør det kraftigt overvejes at gøre en aftalebaseret model til hovedreglen. Dette kunne gøres ved at indføre en regel om, at licensering til undervisningsbrug udelukkende kan udøves kollektivt. Dette værktøj, der kendes fra Satellit- og kabeldirektivets artikel 9, har vist sig meget velfungerende. På samme måde som i Satellit- og kabeldirektivets artikel 11, ville et krav om en forligsmand kunne sikre den forsyningsikkerhed, der er nødvendig for uddannelsesinstitutionerne. I en dansk kontekst, ville dette have den fordel, at skoler og andre uddannelsesinstitutioner ville kunne opnå dækkende kollektive licenser til at typer af værker, der er relevante for undervisningen, mens der sikres et afvejet hensyn til rettighedshaverne, idet at de har adgang til vederlag.

Det fremgår af Forslagets betragtning 17, at der findes licensaftaler, der omfatter videre anvendelser, end det, der er omfattet af den hidtidige undtagelseshjemmel i Infosoc-direktivets artikel 5 (3) (a). Såfremt man etablerer et grundlag på europæisk plan for kollektive licenser, vil det medføre, at alle EU-lande vil få flere muligheder for fleksibelt at tilpasse sig udviklingen, således at uddannelsesinstitutionerne kan få licenser til udnyttelser, som går længere end undtagelser kan, og sikre, at uddannelsesinstitution i visse lande ikke begrænses til at være afhængige af begrænset lovgivning. Copydan AV-foreningerne minder i denne forbindelse om den Folketingets enstemmigt vedtagne V 37 af 18. marts 2016, som gør klart, at ophavsretlige udviklinger på EU-plan, bør være baseret på aftalemæssige ordninger.

I det omfang der i andre EU lande på baggrund af en bestemmelse om kollektiv licensering opstår one-stop-shop for undervisningsområdet, vil denne også kunne indgå aftaler med distributører om udvikling af audiovisuelle tilbud, der er tilpasset skolernes mv. behov, som det kendes fra Center for Undervisningsmidlers streamingtjeneste i Danmark. Dette ville yderligere kunne faciliteres gennem en artikel i direktivet om kollektiv licensering af fremmed medhjælp til uddannelsesinstitutioners brug efter det foreliggende direktiv.

I alle tilfælde bør kriteriet om passende licenser skal være underlagt medlemsstatens skøn i forbindelse med implementeringen. Kriteriet bør altid anses for opfyldt, såfremt der i national lovgivning findes en klareringsmekanisme med mulighed for, at en forligsmand som fx ophavsretslicensnævnet kan fastsætte vederlag og meddele samtykke, såfremt der ikke kan opnås enighed mellem parterne.

Såfremt der arbejdes videre på en fribrugsregel som hovedregel, er Copydan AV-foreningerne af den opfattelse, at internationale forpligtelser, herunder tre-trins-testen, medfører, at kompensation for undtagelsen i artikel 4 (1), der p.t. er valgfri efter artikel 4 (4), gøres til et krav.

“Kulturarvsinstitutioners anvendelse af værker, der ikke længere forhandles”

Copydan AV-foreningerne bemærker, at det er positivt, at EU-Kommissionen anerkender aftalelicensens anvendelighed ved at foreslå en bestemmelse i artikel 7, der klart er inspireret heraf. Som det dog ses af den verserende EU-sag C-301/15 (“Soulier”), der også omhandler “out-of-commerce”-værker, er det afgørende, at kollektive konstruktioner er balancerede. Det bør derfor nøje analyseres, i hvilket omfang den foreslåede ordning er anderledes end den danske aftalelicens, og om indførelsen af en EU-aftalelicens, der minder om den danske, men som ikke har samme balance eller samme forudsætninger, kan få en negativ afsmittende virkning på den velfungerende danske model. Det bemærkes blandt andet, at der i artikel 7 (1) (a) anvendes et andet repræsentationskriterium (“i store træk er repræsentativ”).

“Adgang til og tilgængelighed af audiovisuelle værker på video on demand-platforme”

Copydan AV-foreningerne er enige i, at on demand-platforme over tid vil være af større og større betydning for rettighedshaveres indtjening. Det er dog vanskeligt at se, hvordan den foreslåede forhandlingsordning i artikel 10 tænkes at fungere i praksis, og derfor svært at tage stilling hertil. I præambel 29, nævnes som et eksempel, at en rettighedshaver ikke er interesseret i værkets udnyttelse. Dette vil dog næppe blive afhjulpet af Forslaget.

I det tilfælde, at der ikke kan ske individuel klarering til on demand-platforme, fx fordi udnyttelsen udføres af en tredjemand, der ikke har været forsat ved den oprindelige aftaleindgåelse (dvs. udestående rettigheder), vil det være oplagt at overveje om kollektiv licensering her kunne være en mulighed. En sådan ordning vil kunne være frivillig, da blot anvisningen af et klareringsværktøj vil være bedre end ingenting. Er der ikke et reelt klareringsværktøj til stede, findes det tvivlsomt om den foreslåede forhandlingsordning vil ændre på, hvad der i dag kan licenseres.

“Visse anvendelser af beskyttet indhold via onlinetjenester”

Copydan AV-foreningerne er meget positive overfor den foreslåede artikel 13 om massebrug af rettigheder i forbindelse med onlinetjenesters tilgængeliggørelse af brugeruploadet indhold, der har til formål at adressere det såkaldte “value-gap”, der består i at amerikanske it-virksomheder oppebærer enorme indtjening på europæisk indhold uden at bidrage til produktionen af dette.

Rettighedshaverne har hidtil været i en enormt vanskelig situation. Den såkaldte hosting-undtagelse i E-handelsdirektivets artikel 14 blev indført med henblik på webhoteller, der udelukkende stillede plads til rådighed, og ingen aktiv rolle havde i forhold til selve hjemmesiderne. Men hostingundtagelsen benyttes i dag af moderne it-virksomheder til at tage den standpunktsrisiko, at deres meget omfattende optimering, videreformidling og monetisering ikke krævede samtykke fra rettighedshaverne. Ud over skaden for rettighedshaverne truer disse platforme også grundlaget for andre forretningsmodeller, hvor mere traditionelle distributører, der bidrager til det kulturelle økosystem, udsættes for urimelig konkurrence fra disse “free-riders”.

I forhold til formålet med bestemmelsen er præciseringen i Forslagets betragtning 38 helt central, og det bør tillægges afgørende betydning, at denne ikke ændres. Dette skyldes, at visse af platformene har brugt deres dominerende stilling og den uklare retsstilling efter E-handelsdirektivet, til at presse en række rettighedshaverorganisationer til at indgå aftaler på dybt urimelige vilkår og udelukkende for en delmængde af det tilgængelige beskyttede indhold til tjenesterne.

Det er helt afgørende for et fungerende ophavsretligt system, at omgåelse af behovet for klarering af tredjemænds udnyttelse af beskyttede værker, kan ske via tekniske indretninger. Præciseringen i betragtning 38 indebærer nogle helt pragmatiske kriterier, der bringer balance mellem hensynene bag hostingundtagelsen i E-handelsdirektivets artikel 14 og rettighedshaverne legitime interesser ved at anvise hvilke videreudnyttelser, der selvfølgelig bør klareres med rettighedshaverne.

Copydan AV-foreningerne mener, at præciseringen i betragtning 38 er så vigtig, at denne bør skrives direkte ind i direktivteksten - ikke mindst for at sikre klarhed. Læses artikel 13 i sin nuværende form, uden betragtning 38, er det således ikke muligt at bedømme bestemmelsens egentlige indhold.

“Aftalejusteringsordning”

Copydan AV-foreningerne mener som udgangspunkt, at det er positivt, at EU-Kommissionen med forslaget til artikel 15, vil styrke rettighedshaveres adgang til “passende vederlag”. Vi mener dog, at den bedste forudsætning for adækvat honorering er aftalebaseret. I forhold til efterfølgende udnyttelser, som ikke har været forudsat ved aftaleindgåelsen, mener Copydan AV-foreningerne derfor, at udgangspunktet altid bør være, at sådanne efterfølgende indtægter, når disse opstår hos en tredjemand, bør klareres med denne tredjemand med udgangspunkt i den nye værdi, der opstår. Det er her værd at huske specialitetsgrundsætningen i ophavsretslovens § 53.

Kulturministeriets Department
Att: Lasse Lau Nielsen
Fremsendt pr. e-mail.

Bemærkninger til ophavsretspakke II

Enheden for Erhvervssamarbejde og Teknologioverførsel ved Aarhus Universitet fremsender herved bemærkninger til "Forslag til EUPROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV om ophavsret på det digitale indre marked"

Line Stemmung

Dato: 14. oktober 2016

Ad. ARTIKEL 3 tekst- og datamining

Aarhus Universitet ser meget positivt på artiklens overordnede formål, nemlig at give forskningsinstitutioner mulighed for at udføre reproduktioner og udtræk med henblik på tekst- og datamining af værker eller andre frembringelser. Som det uddybes nedenfor, synes formålet dog i realiteten ikke at være opfyldt.

Afs. CVR-nr.: 31119103

Side 1/2

Der gives kun adgang til tekst- og datamining, som forskningsinstitutionen har lovlig adgang til. Store dele af forskningsinteressant ophavsbeskyttet kulturarvsmateriale og alt pligtafleveret materiale opbevares af bevaringsinstitutioner uafhængigt af forskningsinstitutionerne, eksempelvis Statsbiblioteket. Forskningsinstitutionernes adgang til tekst- og datamining bør derfor også omfatte værker og andre frembringelse, som forskeren kan opnå adgang til ved sådanne bevaringsinstitutioner.

Dernæst synes det usikkert, hvorvidt forskningsinstitutioner opnår en reel adgang til udnyttelse af de nye teknologier til automatisk computeranalyse jfr. præambel (8) til værker og andre frembringelser. Dette skydes, at forslaget tillader rettighedshavere at træffe ikke nærmere definerede sikkerhedsforanstaltninger i de berørte netværk og databaser. Man kan forestille sig anvendelse af tekniske kopispærringer, det umuliggøre automatisk computeranalyse idet det eksempelvis kræver intellektuel besvarelse af kvalifikationsspørgsmål. Det er for forskningsinstitutionerne både en usikker retsstilling og ugunstig forhandlingsposition, at bedste praksis for anvendelse af foranstaltninger skal varetages af forskningsinstitutionerne overfor rettighedshaverne.

Realisering af formålet, nemlig at give forskningsinstitutionerne mulighed for at udnytte nye teknologier til tekst- og datamining, synes dermed i realiteten at være overlagt til forhandling med enerettighedshaverne, hvilket ikke adskiller sig synderligt fra den nuværende retsstilling med krav om tilladelse fra rettighedshaver til reproduktion.

Ad. ARTIKEL 4 Anvendelse af værker og andre frembringelser i digital og grænseoverskridende undervisning

Aarhus Universitet konstaterer, at præambel (14) på fineste vis imødekommer universitetets behov for, som uddannelsessituation, at have en fuld retssikkerhed, når der anvendes værker eller andre frembringelser i digitale undervisningsaktiviteter, herunder online og på tværs af grænser.

Det er derfor beklageligt, at den klare retsstilling ikke er præceptiv og bekymrende, at medlemsstaterne efter artikel 4, stk.2 kan fastsætte, at adgangen til reproduktion og brug af databaser i digitale undervisningsaktiviteter skal ske ved passende licenser med rettighedshaveren. Uagtet at stilles krav om, at sådanne licenser skal være passende tilgængelige og synlige, er der ikke krav om vilkårene for disse licenser. Licensvilkårene, der fastsættes af rettighedshaveren kan dermed underminere hensigten med indførelse af undtagelsen i artikel 4, stk. 1.

Venlig hilsen

Line Slemming
Senior Legal Advisor

Regine Theiss Quist Holm

Fra: AAU/ESDH-sekretariatet <aau@aau.dk>
Sendt: 18. oktober 2016 13:43
Til: Lasse Lau Nielsen; Nicky Valbjørn Trebbien
Cc: 'dkuni@dkuni.dk'
Emne: Svar: Ophavsretspakke II / Høring over Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ophavsret på det digitale indre marked / Frist 4. november 2016

Aalborg Universitet har ingen bemærkninger til ovenstående høring.

Venlig hilsen
Marianne Andreassen

AALBORG UNIVERSITET

Marianne Andreassen
Afdelingsleder | Aalborg Universitetsbibliotek

Telefon: (+45) 9940 9496 | Email: ma@adm.aau.dk | Web: www.aau.dk
Aalborg Universitet | Langagervej 2 | 9220 Aalborg Øst |

Fra: Martin Brølles Frederiksen [<mailto:mbf@dkuni.dk>]

Sendt: 7. oktober 2016 10:40

Til: AU (au@au.dk); CBS (cbs@cbs.dk); DTU (dtu@adm.dtu.dk); ITU (journalen@itu.dk); Rektorsekretariatet KU (rektorsekretariatet@adm.ku.dk); RUC (ruc@ruc.dk); SDU mailbox; AAU/ESDH-sekretariatet; Annika Yderstræde; Arne Skov Andersen; Inie Nør Madsen; Jonas Holst-Jensen; Lena Scotte; Martin Brølles Frederiksen; Mikkel Zeuthen; Nikolaj Helm-Petersen; Peter Dalby Larsen; Ruth Jacobsen; Sidsel Esther Ejrnæs; Sofie Engelbrecht; Sofie Thaagaard Hyllested; Susanne Bjerregaard; Tine Klovgang Schou

Emne: Ophavsretspakke II / Høring over Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ophavsret på det digitale indre marked / Frist 4. november 2016

Danske Universiteter
Universities Denmark

J.nr. 16/46970/184

Den 07. oktober 2016

MFR

Til universiteterne

Emne: Ophavsretspakke II / Høring over Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ophavsret på det digitale indre marked

Kulturministeriet har den 06. oktober 2016 via e-mail sendt ovennævnte i høring. Vedhæftet følger kopi af ministeriets udsendte materiale: Høringsbrev med information om høringen, herunder om forholdet til to andre relaterede høringer om Ophavsretspakke II, Dansk og engelsk udgave af direktivforslaget samt Høringsliste.

Informationsmøde i Kulturministeriet

Kulturministeriet inviterer samtidig til et bredt informationsmøde om Ophavsretspakke II **den 11. november 2016 fra kl. 10 -12**. Tilmelding til informationsmødet skal ske senest den **4. november 2016** til Lasse Lau Nielsen på lln@kum.dk. Af hensyn til det potentielt store fremmøde henstilles der til, at der kun møder en person op fra hver

Forslag til Direktiv om ophavsret på det digitale indre marked

2016/0280 (COD)

fra Wikimedia Danmark

Sammenfatning af standpunkter

1. Inkludere en obligatorisk fritagelse af panoramafrihed
2. Inkludere en afklaring om "ingen ny beskyttelse mod digitaliseringer"
3. En tekst- og dataudvindingsfritagelse som tilgodeser journalister og start-ups
4. Bibeholde beskyttelse af ansvar for formidlere for onlineplatforme
5. Omhyggeligt overveje risici for en nærliggende pressefrihed

Generelt

Wikimedia er en global bevægelse, der arbejder for at bevare og tilgængeliggøre vores kulturarv gennem digitalisering og udbredelse via internettet. I Danmark driver vi en række projekter sammen med GLAM-sektoren (gallerier, biblioteker, arkiver og museer) inden for ophavsretsspørgsmål. Målet i Danmark såvel som internationalt er at gøre fri information tilgængelig. Wikipedia er derfor et af vores vigtigste værktøjer for at opnå dette.

Den tekniske udvikling og digitale revolution indebærer historiske muligheder for at gøre kultur tilgængeligt på tværs af grænser, men der er stadig lovmæssige forhindringer, der gør det svært at dele viden, selv inden for den europæiske union. Den ophavsretsreform, som EU-kommissionen har foreslået, gør desværre kun lidt for at adressere disse udfordringer og for at udnytte de muligheder, som udviklingen bør skabe. Tværtimod kan forslaget skabe den direkte modsatte effekt, især for nonprofit-organisationer og projekter der drives af frivillige, såfremt de vedtages i den form, der nu foreligger.

Det er vigtigt, at lovgivningen er balanceret og at den varetager både rettighedsindehaveres og brugeres rettigheder. Vi mener, at det foreliggende forslag desværre ikke opfylder dette, og foreslår derfor fem konkrete positioner, der i højere grad vil adressere de identificerede udfordringer og dermed bedre balancere reformen. Vi mener at de er centrale for at opnå en balanceret, retfærdig reform, der adresserer udfordringerne og udnytter mulighederne i stedet for at forhindre spredningen af fri viden.

1. Manglende artikel om panoramafrihed

Panoramafrihed er væsentlig for at sikre ytringsfrihed og tilgang til uddannelse i Europa. Som kilde til fri viden baseret på brugergenererede ressourcer, er Wikipedia afhængig af billeder af offentlige steder i sine artikler for en højere uddannelsesværdi. Eftersom den nuværende fritagelse ikke er obligatorisk og dermed er blevet implementeret på meget forskellig vis i medlemslandene, er det svært for alle, fra professionelle dokumentariefotografer til turister, at fotografere eller filme offentlige pladser på lovlig vis og at dele det med offentligheden over internettet.

EU-kommissionen har rådført sig med en række interessenter om panoramafrihed i et samråd, hvis resultater blev publiceret kort efter, at reformen blev præsenteret. Her fremgår det, at forbrugere, institutioner, servicesektoren, professionelle fotografer og arkitekter mener, at en obligatorisk undtagelse for panoramafrihed ville påvirke deres aktiviteter positivt. I sin udgivelse "Promoting a

fair and efficient European copyright-based economy in the Digital Single Market” bekræfter EU-kommissionen, hvor vigtig denne fritagelse er, og anbefaler alle medlemsstater at indføre denne.

Hvis man ser på fritagelsens betydning (som kommissionen altså har bekræftet), Europa-Parlamentets og Rådets politiske klima samt de faktiske hverdagsproblemer, som den nuværende lovgivning har været årsag til, anbefaler Wikimedia Danmark stærkt at indføre en obligatorisk fritagelse for panoramafrihed i EU's ophavsretsreform. Dette er et nødvendigt skridt for at sikre, at de ophavsretslige rammer er forenelige med folks hverdag såvel som det digitale miljø. De ændringer, der for nyligt er vedtaget i fransk og belgisk lovgivning, er langt fra en tilstrækkelig erstatning for en faktisk harmonisering af lovgivningen.

2. Artikel 5 – Bevarelse af kulturarv

Wikimedia Danmarks frivillige (og resten af Wikimedia-bevægelsen) har i mere end syv år ydet frivillige arbejdstimer, juridisk rådgivning, teknisk støtte og PR-hjælp til kulturarvsinstitutioner for at hjælpe dem med at digitalisere sine udstillinger og gøre dem mere tilgængelige. Det arbejder hjælper dermed kulturarvsinstitutionerne med at opfylde sit samfundsvirke. I Danmark har vi samarbejdet med flere museer, herunder Statens Museum for Kunst. I Sverige har Wikimedia-bevægelsen samarbejdet Sjöhistoriska museet, LSH og Nationalmuseum, for bare at nævne en del. I Østrig har vi samarbejdet med Bundesdenkmalamt, Bundesarchiv i Tyskland, og Rijksmuseum i Holland. Listen kan gøres betydeligt længere.

Et spørgsmål, der med tiden er opstået, er lovlig og ubetænkelig digitalisering af public domain. Institutioner, civilsamfund og frivillige er bekymrede for forskellige aktører, der forsøger at håndhæve deres ret til værker under public domain. I flere tilfælde har nidkære advokater sikret, at værker, hvis ophavsret med sikkerhed er udløbet, stadig kan låses og dermed kræve licensaftaler. Ophavsret tildeles stadig scannede afbildninger af flere hundrede år gamle kulturgenstande – en praksis der fratager Europas borgere digital adgang til egen kulturarv og som i visse tilfælde grænser til ophavsretsbedrageri.

For at civilsamfundet, organisationer og institutioner skal kunne fortsætte sit arbejde med digitaliseringen af vores kulturarv, og for at sikre at kulturarvsinstitutioner skal kunne fortsætte sit samfundsbidrag, opfordrer Wikimedia Danmark EU's lovgivere til at inkludere en public domain-garanti i EU's ophavsretsreform. Dette kan blandt andet udføres ved helt enkelt at gøre det klart, at når ophavsretten og relaterede rettigheder er udløbet for et værk, skal hele eller dele af direkte digitale afbildninger, uanset hvordan opstået, aldrig fortsat omfattes af ophavsret eller relaterede rettigheder.

3. Artikel 3 – Tekst og datafrembringelse

Wikipedia og dets søsterprojekter (i særdeleshed Wikidata) benytter sig i høj grad af de muligheder, der gives af en moderne og automatiseret tilgang til data og digitalt indhold i sit arbejde. Vores frivillige behandler, samler, kategoriserer og tilgængeliggør store mængder data med det formål at tilbyde nye uddannelsesmuligheder. Et eksempel er brugen af data fra nationale statistikinstitutter i Europa for at præsentere visuelt attraktivt og nemt søgbart grunddata om alle kommuner i EU. Et andet eksempel er brugen af data fra medicinske databaser, såsom PubMed, for korrekt at beskrive sygdomme og anbefalet behandling.

Det forslag, som EU-kommissionen har fremlagt om tekst- og datafrembringelse, gør desværre bare muligheden for automatisk at søge og analysere data tilgængelig for forskningsinstitutioner. Wikimedia tilhører ikke denne gruppe af organisationer. Såfremt den nuværende tekst vedtages, vil vi derfor være nødtvungne til blot at efterforske information, som vi har sikret yderligere licenser til, også selvom informationen er frit tilgængelig online.

Forslaget i artikel 3 vil være årsag til, at de frivillige, der forfatter Wikipedias artikler, vil fratages muligheden for at aggregere den data, der findes i majoriteten af videnskabelige databaser og tidsskrifter. Det vil desuden i mange tilfælde begrænse datajournalister og vil yderligere forhindre europæiske iværksættervirksomheder i at nå sit fulde potentiale på kortest mulig tid, da transaktionsomkostningerne for at sikre licenser er af stor betydning.

Svensksprogede Wikipedia er den næststørste sprogversion ud af 294. Meget af det bygger på aggregering af frit tilgængelig data, som programmøren Sverker Johansson har omdannet til artikelform (se eksempel). Med kommissionens forslag vil denne type dataaggregering med stor sandsynlighed ikke være tilladt, hvilket vil resultere i tabt viden.

4. Artikel 13 og Betragtning 28 – Anvendelse af indhold af tjenesteleverandører inden for informationssektoren

Neutrale onlineplatforme og -udgivere er centrale for den fri udveksling af viden, både på Wikipedia og andre lignende platforme. Hvert minut gennemfører frivillige flere hundrede redigeringer på Wikimedias projekter, og siden Wikipedia blev grundlagt, er der gennemført milliarder af redigeringer. Samtidig er antallet af brud på ophavsretten overraskende lave. Ser man på hosting generelt, er situationen ydermere langt bedre end propositionens ordlyd antyder. De lempelsesmekanismer, der i dag findes, adresserer allerede brud på ophavsretten og æreskrænkelser tilstrækkeligt. Disse mekanismer må i stedet balanceres overfor hensyn til ytringsfriheden frem for at indføre (automatiseret eller manuel) massescrening af internettet.

Efter vores mening vil det være særdeles uretfærdigt og ubalanceret at pålægge sider, der allerede har velfungerende mekanismer til at sikre lovligt indhold på sine servere, yderligere byrder. Det nuværende forslag giver ingen forsikring om, at Wikipedia og andre frivilligt baserede projekter, der allerede overholder ophavsretten, ikke vil underlægges disse krav og dermed ikke behøver at introducere "effektiv indholdsgenkendende" teknik. Vi velkommer derfor en klar og tydelig fritagelse for brugergenererede content-hjemmesider med ubetydelige mængder indhold, der kan krænke ophavsretten. Vi anbefaler i stedet en mere gangbar løsning i form af formuleringen af klare og tydelige regler for "orientering og handling" (notice and action).

I EU er E-handelsdirektivet centralt for at sikre immunitet for ansvar for mellemmand, et princip der netop muliggør eksistensen af det fri internet. Det er ligeledes dette princip, der gør det muligt for Wikimedia at stå bag Wikipedia og andre projekter, der fremmer tilstrømning af fri viden. Hvis loven ikke tillod denne beskyttelse, ville mange sider som vores egen ikke kunne modtage bidrag fra brugerne. Vi er derfor bekymrede for den foreslåede Betragtning 28, der åbenlyst forsøger at omskrive E-handelsdirektivet, uden at åbne det op. Det er dermed en tvivlsom tilgang til lovgivningsprocessen, der vil risikere at rykke ved grundlæggende principper for internettet uden retfærdig rettergang. Wikimedia kræver, at denne betragtning fjernes fra forslaget. Wikipedia ville aldrig være opstået under sådanne begrænsninger, og EU vil i praksis tilnærmelsesvist komme til at ligne et autoritært regime og undergrave de værdier, Wikipedia blot er et eksempel på, og som man netop vil fremme.

5. Artikel 11 – Beskyttelse af udgivelser i forhold til digital brug

Ved at foreslå en yderligere nærliggende ret for presseudgivere, der er gældende i 20 år og dækker alle udgivelser, lader EU-kommissionen til at have negligeret at vurdere mulige risici.

Hvis kommissionens forslag vedtages, vil dem der samler aggregeret indhold online være tvungne til at indsamle licenser og betale afgifter for brug af trykt indhold, også selvom de blot bringer uddrag. Selv om Wikipedia og vores andre projekter ikke direkte onlineaggregerer sådant indhold, anvender vores frivillige ofte pressemeddelelser og andre udgivelser, når de skriver og skaber kommenterede bibliografier af kilder.

Kommissionens forslag om denne rettighed for udgivere kan yderligere resultere i en uforudset risiko for, at Wikipedia og andre Wikimedia-projekter, der i dag benytter sig af varianter af pressemeddelelser, vil underlægges denne gruppe af "aggregatorer". Det vil dermed være svært, hvis ikke umuligt, på forhånd at beregne omkostningerne. Som resultat af dette kan Wikimedia-projekter, herunder Wikipedia, være tvungne til at begrænse brugen af relevant pressemateriale i beskrivelsen af aktuelle begivenheder til skade for udbredelsen af fri viden og uddannelse.

Regine Theiss Quist Holm

Fra: Bo Tieldal <bti@copydanbilleder.dk>
Sendt: 3. november 2016 10:46
Til: Lasse Lau Nielsen
Cc: Nicky Valbjørn Trebbien; Marie Agerlin Lund; 'oj@ojdesign.dk'
Emne: VS: Høringssvar vedrørende Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ophavsret på det digitale indre marked

Fra: Ole Jensen [<mailto:grafisktegnestue@gmail.com>] På vegne af Ole Jensen - Grafisk Design
Sendt: 3. november 2016 10:42
Til: Bo Tieldal <bti@copydanbilleder.dk>
Emne: Høringssvar vedrørende Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ophavsret på det digitale indre marked

Med henvisning til Kulturministeriets høringsbrev af 6. oktober 2016 vedrørende ovennævnte, tilslutter Tegnerne - Tegnerforbundet af 1919 sig hermed det af Copydan Billeder indgivne høringssvar.

For Tegnerne
Tegnerforbundet af 1919

Med venlig hilsen
Ole Jensen

Tlf. 4640 5516
oj@ojdesign.dk
<http://www.ojdesign.dk/>

Regine Theiss Quist Holm

Fra: Allan Bartroff <abart@tdc.dk>
Sendt: 1. november 2016 19:46
Til: Nicky Valbjørn Trebbien; Marie Agerlin Lund; Lasse Lau Nielsen
Cc: Regulatorisk Afdeling; Kathrine Stampe Andersen
Emne: TDC Høringssvar vedrørende Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ophavsret på det digitale indre marked

Kulturministeriet
Att. Lasse Lau Nielsen,
Cc: Nicky Valbjørn Trebbien, Marie Agerlin Lund

TDC: Bemærkninger til Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ophavsret på det digitale indre marked (Forslaget)

TDC har to bemærkninger til Forslaget:

I.

Forslaget indebærer i henhold til Artikel 15, at aftaler om vederlag for udnyttelse af rettigheder af rettighedshaver kan kræves ændret, 'hvis det oprindeligt aftalte vederlag er uforholdsmæssigt lavt sammenlignet med de efterfølgende relevante indtægter og fordele som følge af udnyttelsen af værkerne eller opførelserne'.

Det bør tydeligt fremgå, at en sådan mulighed for tilpasning kun er gældende fremadrettet, dvs. for aftaler der indgås efter, at Direktivets bestemmelser er implementeret i dansk national lovgivning, således at der i udformningen af aftaler fremadrettet kan tages højde Artikel 15.

II:

Forslaget pålægger i Artikel 13 udbydere af informationsamfundstjenester med brugergenereret (bruger uploadet) indhold, at sådanne tjenesteudbydere via effektive indholdsgenkendelsesteknologier og i samarbejde med rettighedshaverne skal overvåge indhold og underrette rettighedshavere om krænkelse af ophavsretten.

Selvom forslaget artikel 13 kun omhandler udbydere af tjenester med brugergenereret indhold i form af upload, finder TDC, at artikel 13 i sammenhæng med Betragtning 38) er et problematisk skridt, der potentielt kan 'udvande' Direktiv 2000/31/EF og bestemmelser i dette direktivs Artikel 14 om 'hosting' og i videre konsekvens Artiklerne 12 og 13 (videreformidling hhv. caching) mht. 'mere conduit'. Det er tilfældet, når det i det Recital 38 siges:

For at sikre, at alle former for licensaftaler fungerer, bør leverandører af informationssamfundstjenester, som lagrer og giver offentlig adgang til store mængder ophavsretligt beskyttede værker og andre frembringelser, der uploades af deres brugere, træffe passende og forholdsmæssige foranstaltninger til at sikre beskyttelsen af værker og andre frembringelser, f.eks. ved at indføre effektive teknologier. Denne forpligtelse bør også gælde, når leverandørerne af informationssamfundstjenester er omfattet af ansvarsfritagelsen i artikel 14 i direktiv 2000/31/EF.

TDC vil for undgå tvivl om den fremadrettede håndtering af ansvarsfritagelse under artiklerne 12-14, specielt 14 i Direktiv 2000/31/EF, foreslå, at den ovenfor fremhævede formulering i Forslagets Betragtning 38) udgår.

Venlig hilsen

Allan Bartroff
Senior Advisor

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K
Att. Lasse Lau Nielsen

7. oktober 2016

HØRINGSSVAR VEDRØRENDE PRÆHØRING OVER NY OPHAVSRETS- PAKKE FRA EU-KOMMISSIONEN

Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek har modtaget præhøring over ny ophavsretspakke fra EU-kommissionen og har i fællesskab følgende bemærkninger.

Det nye udspil var imødeset med stor forventning. Der er som påpeget i tidligere høringssvar behov for at sikre, at den lovgivningsmæssige ramme for formidling af kulturarven bliver tilpasset den digitale udvikling.

Forslaget til direktiv er set fra vores perspektiv, især positivt for de EU-lande, hvor infosoc-direktivet er implementeret med færre undtagelser eller uden muligheder for aftalelicens.

I præamblen til det nye direktiv bliver der henvist til en intention om at styrke formidlingen af europæisk kultur og påvirke den kulturelle mangfoldighed på en positiv måde. Konkret peger kommissionen også på at digitale teknologier burde lette den grænseoverskridende adgang til værker og andre frembringelser, men problemerne med clearing af rettigheder er en forhindring.

Nationalt er der en politisk målsætning om at give mere adgang til kulturarven gennem digitalisering og formidling. Denne målsætning afspejles konkret i vision og mission for såvel Statsbiblioteket som Det Kongelige Bibliotek.

Der er desværre ikke i kommissionens forslag til direktiv taget fat på at løse de helt afgørende problemer med at sikre bedre adgang til kulturarven.

Kommissionen havde i sit udspil til strategi blandt andet peget på at der er brug for en løsning som sikrer fjernadgang i lukkede elektroniske netværk til værker, der opbevares i universitets- og forskningsbiblioteker og andre relevante institutioner med henblik på forskning og private studier. Desværre indeholder kommissionens nuværende forslag ingen løsning på dette felt, hvilket er meget skuffende.

Den nuværende undtagelse i infosoc-direktivets artikel 5.2.n. vedrørende adgang på stedet er i dansk lovgivning kun udmøntet som en mulighed for at få adgang på stedet på pligtafleveringsinstitutionerne. Denne mulighed er meget

geografisk ulige og begrænsende og det vil være meget positivt, hvis der gennem en undtagelse i ophavsretsloven kan gives adgang til Statsbibliotekets samlinger såvel på pligtafleveringsinstitutionerne som folkebibliotekerne. Det blev drøftet allerede ved implementeringen af infosoc-direktivet og set ud fra den teknologiske udvikling skader det ikke kommercielle interesser på nogen måde.

7. oktober 2016
Side 2/8

Kommissionens forslag indeholder heller ikke en løsning på problemet vedrørende bibliotekernes manglende ret til tilgængeliggørelse af digitalt materiale. Der er en række problemer som knytter sig til at bibliotekerne ikke har ret til udlån af digitale materialer på samme måde som med fysiske materialer og disse bør løses for at bibliotekerne fremadrettet kan opfylde deres kerneydelser i forhold til borgerne.

Der henvises også til at Europa-Parlamentet i sin beslutning af 9. juli 2015 "anerkender betydningen af biblioteker for så vidt angår adgang til viden og opfordrer Kommissionen til at vurdere vedtagelsen af en undtagelse, der gør det lovligt for offentlige biblioteker og forskningsbiblioteker at udlåne værker til offentligheden i digitalt format til personlig brug for en begrænset periode – enten via internettet eller via bibliotekernes netværk, således at de på effektiv vis og i en ajourført form kan opfylde deres almennyttige opgave med at formidle viden."

Det er nuværende infosoc-direktiv fastholdes og dermed også grundlaget for de nuværende undtagelser og begrænsninger i den danske implementering. *Det er helt afgørende i den fremadrettede proces med implementering, at de nuværende undtagelser og begrænsninger ikke yderligere forringes.* Borgernes adgang til viden og information i et demokratisk samfund bør ikke indskrænkes yderligere og §§ 17-37 i ophavsretsloven er et vigtigt grundlag i hverdagen i det danske samfund.

Tekst og dataming

Det er særlig positivt at forslaget indeholder en ufravigelig og obligatorisk undtagelsesbestemmelse, som vil gøre forskning mulig på tværs af landegrænser fx i EU-finansierede forskningsprojekter. Den samme effekt ville ikke kunne opnås med aftaler.

Imidlertid giver definitionerne i artikel 2, stk. 1 anledning til bekymring. Der stilles krav om at der er tale om institutioner, hvis primære mål er at udføre videnskabelig forskning og levere uddannelsesydelser, hvis denne institution varetager af medlemsstaten anerkendte almennyttige opgaver.

Det forudsættes, at det kommende Nationalbibliotek som forskningsinstitution også vil være omfattet af denne definition. Men det vil være hensigtsmæssigt at definitionen bliver gjort bredere, så det er helt tydeligt. Det er afgørende for, at Nationalbibliotekets forskere kan blive omfattet af bestemmelsen og retten til at foretage tekst og dataming i de pligtafleverede samlinger med henvisning til denne bestemmelse. I praksis er der et tæt samarbejde mellem biblioteket, som

pligtafleveringsinstitution, og universiteternes forskere, men der er tale om to juridiske enheder, hvilket muligvis kan blive problematisk, hvis den foreslåede formulering ikke ændres. I kommissionens oplæg fra 9. december 2015 er brugt udtrykket "public interest research organisations" hvilket har en bredere målgruppe.

7. oktober 2016
Side 3/8

Samtidig er det vigtigt, at det bliver præciseret, at der også er tale om en ret for fx universiteternes forskere til at foretage tekst og datamining i andres samlinger, som de har lovlig adgang til, som fx samlingerne hos det kommende Nationalbibliotek. Forskere har adgang til en del af de pligtafleverede samlinger gennem bestemmelsen i ophavsretslovens § 16a, stk. 2. Der er interesse for tekst- og datamining og det er ved at blive et vigtigt forskningsområde. Men det er vigtigt, at det eksplicit fremgår af direktivet, at muligheden for tekst og datamining også gælder samlinger, som forskere ved universiteterne har lovlig forskningsadgang til hos andre, fx det kommende Nationalbibliotek. Ellers er der risiko for at der ikke bliver den tilsigtede adgang til at arbejde med materialet.

Ved implementeringen af infosoc-direktivet blev den nuværende bestemmelse om forskningsadgang i den danske ophavsretslovs § 16a, stk. 2, vedtaget. Denne bestemmelse danner et vigtigt og uundværligt grundlag for forskere, men den omfatter kun få medietyper, som fx radio- og tv, materiale, der er indsamlet i elektroniske netværk og film. Den omfatter ikke andre medietyper som fx digitaliseret musik, digitaliserede aviser og bøger mv., selvom der er mange forskere, som ønsker adgang til dette materiale. Hvis bestemmelsen om forskningsadgang ikke samtidig med implementeringen af det nye direktiv bliver ændret og udvidet til at omfatte flere medietyper, så vil det også være en forhindring i forhold til at bestemmelsen om tekst- og datamining får den ønskede effekt, fordi ophavsretslovens § 16a, stk. 2, afgør om der er "lovlig adgang", som forudsat i det nye direktiv.

Derfor opfordres til at arbejde for, at fjerne ordet "primære" i artikel 2 afsnit 1 og samtidig til at tilføje, at det også kan dreje sig om biblioteker, arkiver og museer. Derudover opfordres til, at det bliver tydeliggjort at adgangen til tekst- og datamining også gælder materiale, hvor der er lovgivningsbestemt adgang, samt at bestemmelsen i § 16a, stk. 2, i ophavsretsloven udvides, så den omfatter alle medietyper.

Anvendelse af materiale i digital og grænseoverskridende undervisning

Det er positivt, at der er tale om en obligatorisk undtagelse, samt at grundlaget for digital brug af materiale bliver meget klart. Der er generel aftalelicens på en række områder i Danmark, men forslaget til artikel 4 kan få en betydning for danske forhold i forhold til at udvide mulighederne på visse områder.

§ 13 i den nuværende ophavsretslov indeholder begrænsninger med hensyn til værkstyper. Det drejer sig blandt andet om, at bestemmelsen ikke gælder for filmværker, der indgår i biografernes almindelige repertoire. Der er ikke pt. en aftalelicens, som dækker den type materiale. Det er et eksempel på et område,

hvor den nye bestemmelse kan betyde en forbedring i mulighederne for brug af værker som led i uddannelse. I praksis er det meget vanskeligt eller umuligt at fastslå om værker indgår i biografernes almindelige repertoire, fordi der ikke er tilstrækkelige tilgængelige oplysninger (metadata). Det forventes at bestemmelsen vil føre til, at der ikke fremover vil være begrænsninger på medietyper, hvilket vil være et stort fremskridt i forhold til de nuværende forhold.

7. oktober 2016
Side 4/8

Rent praktisk har der også været eksempler på problemer med at få aftaler omkring visse værkstyper, som rettighedsorganisationerne ikke har ønsket at indgå aftale omkring. Det gælder fx en del af de pligtafleverede digitaliserede aviser. Det vil være et andet område, hvor det er en meget stor forbedring, hvis forslaget til ny artikel 4 sikrer, at der er adgang for studerende og undervisere til at benytte alt pligtafleveret materiale til undervisningsformål.

Det er meget positivt, at der er tale om en bestemmelse, som sikrer en harmoniseret og grænseoverskridende minimums adgang til materiale. Det er i forslaget til direktivet ikke klart, hvordan grænseoverskridende anvendelse af værker i undervisning sikres, når det i artikel 4 afsnit 3 er fastsat, at anvendelsen af værker via sikre elektroniske netværk kun må finde sted, i den medlemsstat, hvor uddannelsesinstitutionen er etableret.

Generelt så er det meget positivt, at der fremover ikke vil være materiale, som ikke kan stilles til rådighed i forbindelse med undervisningsbrug. Det er i den sammenhæng vigtigt, at der ikke stilles licenser til rådighed til en prohibitiv høj pris. Adgangen til at forelægge spørgsmål for Ophavsretslicensnævnet er derfor afgørende.

Det er også vigtigt, at der i implementeringen lægges vægt på formålet med den obligatoriske undtagelse. Alt materialet skal kunne stilles nemt til rådighed til undervisningsbrug uden der bliver fastsat tekniske, administrative eller økonomiske vilkår og krav, som i realiteten gør at formålet ikke kan opfyldes. I det omfang der i implementeringen lægges vægt på licenser er det vigtigt, at der er en klar proces vedrørende licenser.

Samtidig er det også afgørende, at alle nuværende undtagelser fortsat bibeholdes på minimum samme niveau, herunder fx citatretten.

Der findes ikke en entydig og dækkende definition af "ikke-kommercielle formål" inden for uddannelsesområdet, så det er muligt afgrænsningen kan give problemer i praksis.

Bevarelse af kulturarven

Artikel 5 i forslaget til nyt direktiv rummer en adgang til at producere bevaringskopier. Det er på europæisk plan meget positivt, at der fastsættes en obligatorisk undtagelse vedrørende adgangen til at lave sikkerheds- og bevaringskopier.

Set i et dansk perspektiv er denne adgang allerede implementeret i § 16, stk. 2, i den danske ophavsretslov jf. også § 19, stk. 3, i pligtafleveringsloven.

Værker, der ikke længere forhandles

7. oktober 2016
Side 5/8

Der er forslag om en ny adgang for kulturarvsinstitutionerne til at anvende værker, som ikke længere forhandles. Forslaget bygger på centrale elementer i den danske aftalemodel og er en positiv videreudvikling af tidligere initiativer omkring forældreløse værker, MoU (2011) og kollektiv forvaltning. De tidligere initiativer har ikke haft stor praktisk betydning i forhold til at forbedre adgangen til kulturarv i Danmark. Det skylder især, at den generelle aftalelicens benyttes som grundlag. *Den generelle aftalelicens forudsættes også fortsat at være en parallel mulighed, som primært vil blive brugt i Danmark.*

Der er imidlertid flere elementer i kommissionens forslag, som gør at det nye forslag er mere interessant end tidligere initiativer. Det gælder især for lande som ikke på nuværende tidspunkt har en generel aftalelicens, men det gælder også på visse punkter i en dansk sammenhæng.

Det er positivt, at der er tale om en obligatorisk undtagelse, som gælder hele samlinger og alle medietyper.

Der er også positivt, at der er mulighed for at give en licens virkning i alle medlemsstater, så der bliver tale om en grænseoverskridende anvendelse. Det kan fx være aktuelt i forbindelse med deltagelse i EU-projekter.

Der er forslag om en række procedurer og frister, som rummer en risiko for en administrativ tung procedure. Det gælder ikke mindst kravet om søgning, registrering og frister. På nuværende tidspunkt er der registreret 1.950 værker i databasen omkring forældreløse værker. Det er et klart signal om at proceduren og kravene er så omfattende at reglerne reelt ikke kan bruges. Desværre er der meget stor risiko for, at det samme bliver tilfældet vedrørende det nuværende forslag for OOC.

Der er tale om et meget restriktivt krav, når det forudsættes at hele værket eller frembringelsen i alle dets oversættelser, versioner og udtryk ikke er tilgængeligt for offentligheden via normale handelskanaler og ikke med rimelighed kan forventes at blive det. Det er vigtigt, at det ikke bliver implementeret med en meget omfattende søgeproces med den risiko, at det bliver så ressourcekrævende, at reglerne ikke bruges.

Det samme gælder i forhold til kravet om afklaring af oprindelsesland i forhold til udgivelse eller udsendelse.

Det er derfor meget positivt og vigtigt, at kulturarvsinstitutionerne som foreslået i artikel 7 afsnit 2, er med i dialogen om de krav, der med rimelighed kan stilles. Kulturarvsinstitutionerne bør tilsvarende også nævnes som en direkte part i

dialogen, jf. de generelle betragtninger afsnit 25 og artikel 9 om interessentdialog.

Tilsvarende er det vigtigt, at være opmærksom på, at det er afgørende at registreringen af værker, jf. artikel 8 afsnit 3 kan ske på samlingsniveau, da der ellers jf. erfaringerne vedrørende forældreløse værker kan forventes en yderst begrænset brug.

7. oktober 2016
Side 6/8

Det er meget vigtigt, at få slettet "digitaliseres" i artikel 7, stk. 3. Denne ret følger af forslag til artikel 5.

Der er ingen frist for at kunne trække et værk ud, jf. artikel 7 stk. 1, nr. c. Det kan være problematisk hvis der i større omfang med offentlige midler finansieres en digitalisering af værker, som så efterfølgende systematisk trækkes ud af ordningen.

Audiovisuelle værker på video on demand-platforme

Det er positivt, at der i forslaget til direktiv er forslag om at der bliver krav om, at der kan opnås bistand fra et uafhængigt organ ved behov for mægling vedrørende benyttelse af audiovisuelle værker på video on demand.

Det er positivt set fra et dansk perspektiv, fordi muligheden for at benytte mægling ikke gælder i forhold til fx ophavsretslovens § 50, stk. 2.

Det har Statsbiblioteket peget på i et tidligere høringssvar (26. oktober 2015). Kulturministeriet bemærkede i den forbindelse, at der ville blive set på problemstillingen i forbindelse med en eventuel kommende revision af ophavsretsloven.

Rettigheder i publikationer

I forslag til artikel 11 og 12 introduceres et nyt sæt af naborettigheder i tillæg til de allerede eksisterende ophavs- og naborettigheder.

Uden at der i øvrigt er taget stilling til reglens baggrund, som der er redegjort for i de generelle betragtninger, giver det set fra et biblioteksperspektiv anledning til bekymring for, at det bliver både sværere og dyrere at gøre kulturarven tilgængelig, når der er yderligere en rettighedshaver, som der skal indhentes tilladelse fra og betales vederlag til.

Definitionen af pressepublikationer er meget omfattende, og omfatter alt uanset medie med en enkelt undtagelse omkring publikationer med videnskabeligt og akademisk formål. Den omfatter også nyhedswebsteder. Det ville i den sammenhæng være bedre med en mere præcis afgrænsning, da den brede afgrænsning i praksis kan give anledning til tvivl. Tilsvarende er den foreslåede afgrænsning mellem rettigheder hos udgivere og ophavsmænd ikke skarp og kan give anledning til tvivl.

Der opfordres også til, at denne bestemmelse kun får virkning fremadrettet og ikke som foreslået i artikel 18 afsnit 2 bagudrettet.

Anvendelser af beskyttet indhold via onlinetjenester

7. oktober 2016

Side 7/8

Forslaget til artikel 13 medfører skærpede forpligtigelser for udbydere af online-tjenester med brugergenereret indhold i forhold til at sikre, der bliver gennemsigthed og tekniske sikkerhedsforanstaltninger, som kan forhindre misbrug.

Baggrunden er et behov for at beskytte rettighedshaverne i en situation, hvor de store online-tjenester som fx Facebook og Google bliver stadig større og mulighederne for at sikre, der er fornødne aftaler og tilladelser til brug bliver stadig sværere for rettighedshaverne.

Det er vigtigt at det understreges endnu tydeligere, at disse krav kun gælder for leverandører af online-tjenester med store mængder af værker og andre frembringelser.

Det er vigtigt, at det er meget tydeligt at samme krav ikke gælder for leverandører af små online-tjenester fx i forhold til uddannelsesrelaterede brugergenererede online-tjenester. I modsat fald så forsvinder de nuværende muligheder for at tilbyde specialiserede services for brugergenereret indhold for alle andre end store udbydere, der kan honorere de nye krav blandt andet vedrørende effektive indholdsgenkendelsesteknologier.

Vederlag til ophavsmænd og udøvende kunstnere

Vedrørende forslaget om vederlag til ophavsmænd og udøvende kunstnere, så opfordres der til at tydeliggøre at dette er rettet mod kommercielle aktører.

I forhold til ABM-institutioner som ikke har et kommercielt sigte, så vil en skarp håndhævelse af forslaget være meget byrdefuldt eller skabe budgetusikkerhed. Det skal sammenholdes med, at der er tale om aftaler og ydelser, som er rettet mod at give borgerne adgang til kulturarv og viden, og der ikke er et mål om at skabe profit.

Der vil det være hensigtsmæssigt, at det præcises i punkt 42 i de generelle betragtninger, at ABM-institutioner er en af de sektorer, hvor der bør tages særlig hensyn på baggrund af aktiviteterens karakter og formål.

Vedrørende andre bestemmelser

Det er meget positivt, at der er fastlagt en tidsfrist for gennemgang af virkningerne af direktivet.

Vedrørende direktivforslag nr. 2016/0284

Der er ingen bemærkninger.

Vedrørende forslag til direktiv nr. 2016/078 og forordning nr. 2016/0279

Både forslaget til direktiv og forordning anses for positive.

7. oktober 2016

Side 8/8

Såfremt der er brug for en uddybning står vi gerne til rådighed.

Venlig hilsen

Svend Larsen